

JAARBOEK

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

X. 1923.

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1923.

KORTE BIJDRAGEN.

I. De juiste datering van den grooten schutterspenning van de broederschap van St. Joris te Middelburg.

. Een van de mooiste schutterspenningen, dien wij kennen, is zeker wel de groote St. Jorispinning van de schutterij van den Edelen Voet- of Kruisboog te Middelburg. Het stuk is afgebeeld bij VAN ORDEN, pl. VII, n°. 1 en bij MINARD VAN HOOREBEKE, II onder n°. 418 en is ongedateerd. De voorzijde stelt St. JORIS voor met opgeheven zwaard tegen den draak strijdende, achter hem een engel, die hem beschermt. In het veld de wapenschilden van Zeeland (links) en Middelburg (rechts). Onderaan een schild, waarop een kruisboog. Omschrift op een banderol Confraternitatis Divi GEORG(ii) Middelburg(ensis) Zeel(andiaae). De keerzijde heeft een eenvoudige cartouche, het zoogenaamde Middelburgsche compartiment, met plaats in het midden voor het gildenummer, omgeven door een breeden platten rand van olijfbladeren.

DIRKS in zijn *«Essai d'une monographie des médailles et méreaux des corporations armées des Pays-Bas,»* verschenen in de *Revue belge de Numismatique*, t. IV, 4e serie, vermeldt het stuk onder n°. 124, weet even-

min te zeggen, wanneer de stempels er van zijn vervaardigd, maar zegt, dat in *Cat. WESTHOFF*, onder n°. 431, deze penning op het jaar 1572 wordt gesteld, zonder dat deze datum nader wordt verklaard. Deze dateering is onjuist. Het jaar 1572 leende er zich waarlijk niet toe om feest te vieren of voor de schutterij om een nieuwen penning te slaan! Wij zijn thans in staat het juiste jaar van vervaardiging der stempels te geven. Tijdens een bezichting van de rijke verzameling gildepenningen op het raadhuis alhier, was ik in de gelegenheid den nog aanwezigen koperen stempel van de voorzijde van den schutterspenning van den voetboog, van nabij te bekijken. Tot mijne verrassing vond ik aan eene der zijden in Gothische letters het jaartal 1554 gegraveerd. Geen spoor echter van de initialen van den stempelsnijder, die wel een Zuid-Nederlander zal zijn geweest. De geregelde notulen en rekeningen dezer schutterij nemen eerst op het eind der 16e eeuw een aanvang, zoodat zij in deze niets kunnen ophelderen.

Gebeurde er in een jaar iets heel bijzonders in een Gilde, dan vonden de toenmalige besturen het wel eens wenschelijk een nieuwen gildepennning aan te schaffen. Zoo ook hier. Het jaar 1554 is voor de confrérie van St. JORIS van groot gewicht geweest, daar zij op het einde van dat jaar het nieuwe Hof op de Balans heeft betrokken. De bisschop van Utrecht, had namelijk den 12 September 1554 toestemming gegeven de terreinen van het klooster Bachtensteen, door de Zwarte zusters bewoond, evenals die van het Begijnhof, beschikbaar te stellen voor een schutterij van den voetboog. Een deel van de Begijnhofterreinen zijn toen in eigendom aan hen overgegaan, ofschoon

de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat de Confrèren er reeds eenige jaren vroeger over hebben beschikt. In 1554 echter konden zij hun hof definitief als hun toebehoorend beschouwen. De schrijver van *Zeeland's Chronijk almanach* van het jaar 1788, die daarin de geschiedenis der Confrèrie uitvoerig vermeldt, is van meening, dat de St. Jorisschutters reeds na 1542 hun vorig Hof aan het einde der St. Jansstraat gelegen, hebben moeten verlaten en geeft daar goede gronden voor op. Waar zij in dien tusschentijd hebben geëfend, is onbekend.

Het jaartal 1554 op den stempel van den schutterspenning, geeft versterking aan de zienswijze van 's-GRAVENZANDE ¹⁾, die hun blijvende vestiging op de Balans op het laatst van 1554 stelt. Bij de inwijding van de toenmalige huizinge — men weet, dat in 1582 de tegenwoordige fraaie gevel is gebouwd — zal de nieuw geslagen groote penning voor het eerst zijn gebruikt.

M. D. M.

II. Muntvondst onder ambt-Delden.

Onder ambt-Delden (Ov.) zijn begin Maart bij het afgraven van een stuk grond in een zoogenaamd Jacobakannetje 333 zilveren munten gevonden, die aan de Oudheidkamer Twente, gevestigd te Enschedé zijn aangeboden. De jongst gedateerde munt is een Turnos-

¹⁾ 's GRAVENZANDE *„Tweede Eeuwfeest”*, opheldering XXIX.

groschen van de stad Aken van 1421, terwijl de Arnheemsche Grooten van hertog Arnold van Gelder tot de jongste munten uit de vondst behooren. Zeer waarschijnlijk zijn de stukken, waarvan wij hieronder de beschrijving doen volgen, tusschen 1425 en 1440 aan den schoot der aarde toevertrouwd.

	Aantal.
<i>Gelderland.</i> WILLEM I. 1393—1402. Halve Groot, te Arnhem geslagen. v. d. CHIJS ¹⁾ pl. VIII. 5	1
REINOUd IV. 1402—1423. Dubbele Groot, te Arnhem geslagen. v. d. CHIJS. pl. IX. 8	17
Groot, te Arnhem geslagen. v. d. CHIJS. pl. IX. 10	9
Dubbele Groot, te Arnhem geslagen. v. d. CHIJS pl. IX. 14	7
ARNOLD 1423—1473, Groot, te Arnhem geslagen. v. d. CHIJS pl. X. 11	4
<i>Holland.</i> WILLEM V. 1347—1359. Groot. v. d. CHIJS. pl. VI. 26	1
ALBRECHT VAN BEIEREN. 1359—1404. Groot. v. d. CHIJS. pl. VII. 5	2
WILLEM VI. 1404—1417. Groot. v. d. CHIJS. pl. VIII. 5.	1
Halve Groot. v. d. CHIJS pl. VIII. 6.	2
Tuin, te Valenciennes geslagen. v. d. CHIJS. pl. IX. 17.	2
JAN VAN BEIEREN. 1421—1425. Dubbele Groot. v. d. CHIJS. pl. XII. 11	4
<i>Utrecht.</i> FLORIS VAN WEVELINKHOVEN. 1379—1393. Dubbele Groot, te Deventer geslagen. v. d. CHIJS. pl. XII. 7	1

¹⁾ P. O. VAN DER CHIJS, *De munten der Nederlanden van de vroegste tijden tot de Pacificatie van Gent*. Haarlem, 1851—1866, 9 dln.

	Aantal.
FREDERIK VAN BLANKENHEIM. 1394—1423, Dubbele	
Groot, te Deventer geslagen. v. D. CHHS. pl. XIII. 6.	1
Groot, te Deventer geslagen. v. D. CHHS, pl. XIII. 8.	1
Halve Groot, te Deventer geslagen. v D CHHS.	
pl. XIV. 11.	1
Dubbele Groot, te Hasselt geslagen. v. D. CHHS.	
pl. XIV. 14.	46
Als voren, ingestempeld met het wapenschildje	
van Erfurt (wiel met zes spaken)	2
Groot, te Hasselt geslagen. v. D. CHHS, pl. XIV. 17.	18
Dubbele Groot, te Reenen geslagen. v. D. CHHS.	
pl. XIV. 21.. . . .	2
Groot, te Reenen geslagen. v. D. CHHS pl. XIV. 22.	1
<i>Kampen</i> . Groot. v. D. CHHS. pl. XV. 13.	1
<i>Brabant</i> . JEANNE. 1383—1406. Groot «Rozebeker».	
DE WITTE 1). 414.	1
Halve Groot. DE WITTE. 415.	1
ANTOINE DE BOURGOGNE. 1406—1415. Halve Bot-	
drager, te Leuven geslagen. DE WITTE. 436 .	1
JEAN IV. 1415—1427. Dubbele penninck Jans. DE	
WITTE. 443.	4
Drieland, te Brussel geslagen. DE WITTE. 446 .	13
Halve Drieland, te Brussel geslagen. DE WITTE. 447.	33
PHILIPPE DE ST. POL, Ruwaert. 1420—1422. Drie-	
lander. DE WITTE. 452	7
<i>Vlaanderen</i> . LODEWIJK VAN MALE. 1346—1384. Groot.	
GAILLARD 2). pl. XXVII. 219	10

1) ALPH. DE WITTE, *Histoire monétaire des comtes de Louvain, ducs de Brabant et marquis du Saint Empire Romain*. Anvers, 1894—1900, 3 vols.

2) V. GAILLARD, *Recherches sur les monnaies des comtes de Flandre*. Gand, 1852—1857, 2 vols.

	Aantal.
FILIPS DE STOUTE. 1384—1404. Dubbele Groot. DESCHAMPS DE PAS ¹⁾ . pl. VII. 13	1
Groot. DESCHAMPS DE PAS. pl. VII. 14	1
Dubbele Groot. DESCHAMPS DE PAS. pl. VIII. 18	3
Groot. DESCHAMPS DE PAS. pl. VIII. 19.	8
JAN ZONDER VREES 1405—1419. Dubbele Groot.	
DESCHAMPS DE PAS. pl. X. 26	9
Groot. DESCHAMPS DE PAS. pl. X. 27.	11
Halve Groot. DESCHAMPS DE PAS. pl. X. 28	1
Dubbele Groot (Kromsteert). DESCHAMPS DE PAS.	
pl. XI. 31	5
FILIPS DE GOEDE. 1419—1467. Dubbele Groot (Kromsteert). DESCHAMPS DE PAS. pl. XI. 35	13
Groot (Kromsteert). DESCHAMPS DE PAS pl. XI. 36.	3
HENEGOUWEN. JACOBA VAN BEIEREN. 1417—1433.	
Tuin, te Valenciennes geslagen. CHALON ²⁾ .	
pl. XIX. 143	1
JAN IV, Hertog van Brabant. 1418—1427. Dubbele Groot, te Valenciennes geslagen. CHALON. pl. XX. 148.	2
<i>Luik.</i> JAN VAN BEIEREN, bisschop. 1393—1418. Griffioen. DE CHESTRET DE HANEFFE ³⁾ . pl. XVI. 290.	4
Halve Griffioen. DE CHESTRET DE HANEFFE pl. XVI. 291.	1
Gehelme Kroon. DE CHESTRET DE HANEFFE. pl. XVI. 292.	26

¹⁾ L. DESCHAMPS DE PAS, *Essai sur l'histoire monétaire des comtes Flandre*, Paris, 1863—1877.

²⁾ R. CHALON, *Recherches sur les monnaies des comtes de Hainaut*, Bruxelles, 1848.

³⁾ J. DE CHESTRET DE HANEFFE, *Numismatique de la Principauté de Liège*, Bruxelles, 1890.

	Aantal.
<i>Kleef.</i> ADOLF VI. 1394--1417. Doppelgroschen met den titel van Comes	13
Groschen met den titel van Comes	9
<i>Aken.</i> 1412. Turnos groschen. Voorzijde KAREL DE GROOTE met den Dom en den rijksappel. MENADIER ¹⁾ . 114a	2
1419. Alsvoren. MENADIER. 116c	1
1420. Alsvoren. MENADIER. 117.	2
1421. Alsvoren. MENADIER. 118.	4
Zonder jaar. Halve Groschen, zelfde type. MENADIER. 104c	10
<i>Milaan.</i> GIOVANNI MARIA VISCONTI. 1402--1412. Grosso met den H. AMBROSIUS. GNECCHI ²⁾ . pl. IX. 2.	9

A. O. v. K.

III. Het Oudheidkundig Museum van den Geschiedkundigen Kring „Het Markiezaat” te Bergen op Zoom.

Gedurende de feesten, gehouden ter herdenking van het 40-jarig bestaan der R. H. B. S. te Bergen op Zoom, in September 1922, werd op voorstel van ondergeteekende geld bijeengebracht om de herinnering aan dat jubileum levendig te houden. Het plan, om daarvoor penningen, betrekking hebbende op de stad Bergen op Zoom en omgeving, aan te schaffen en vervolgens aan te bieden aan het Oudheidkundig Museum van den

¹⁾ JULES MENADIER, *Die Aachener Münzen*, Berlin, 1913.

²⁾ FR. ed. ERCOLE GNECCHI, *Le Monete di Milano*, Milano, 1884.

Geschiedkundigen Kring «Het Markiezaat», vond gereeden ingang en werd uitgevoerd. Met de penningen van 1622 op het ontzet van Bergen op Zoom (VAN LOON II, p. 149. 2), van 1631 op den slag op het Slaak (VAN LOON II, p. 197. 4), van 1591 op de verrassing van Breda (VAN LOON I, p. 409) en eenige legpenningen werd zodoende de grondslag gelegd voor eene numismatische verzameling, betrekking hebbende op de geschiedenis der stad. In een draaibaar raam, zoodat beide kanten zichtbaar zijn, worden de penningen in het museum tentoongesteld.

Den Voorzitter van den Geschiedkundigen Kring, den heer JUTEN, gaf dit aanleiding Jhr. SNOECK, den Voorzitter van ons Genootschap, te verzoeken, een verhandeling te willen schrijven over de munten en penningen op Bergen op Zoom betrekking hebbende en deze werd daartoe gaarne bereid gevonden. Het stuk wordt gepubliceerd in *Taxandria, Tijdschrift voor Noordbrabantsche Geschiedenis en Volkskunde* en daarna opgenomen in de *Uitgaven van den Geschiedkundigen Kring «Het Markiezaat»*.

Mogen meerderen het voorbeeld van onzen Voorzitter navolgen en aan het Oudheidkundig Museum hun medewerking en steun verleen!

H. K.

IV. Een valsche munter 2 September 1525 te Middelburg gestraft ¹.

In de «*Bronnen tot de geschiedenis van Middelburg in den landsheerlijken tijd*», uitgegeven door Dr. W. S. UNGER,

¹) *Tweede ruig register* f. 181.

1ste deel » 1) vind ik op 2 September 1525 onder n°. 403 het volgende Vonnis inzake valsche munterij vermeld, dat mij belangrijk genoeg voorkomt om in ons *Jaarboek* te worden medegedeeld.

ADRIAEN PLANTEYT, geboren van Brugghe, cleermaecker van zyn ambacht es op huyden ter calaengne van den bailliu deser stede van Middelburch by vonnisse van burchmeesters ende scepenen derselver stede gecondempneert gestelt te wordene op de cape, ende aldaer te staen een ure op de kape mette penninghen aen synen hals, ende aldaer ghegheesselt te worden totten bloede, ende dat gedaen gebrandt met een ysere op de muysch van beyde zyn handen ende voorts gheïnterdiceert gheen penningen te valsschen, te vergulden noch valsche penningen uyt te geven op de verbuerte van de galge, ende voorts gebannen den tijt van vijftwintich jaeren uyt Hollandt ende Zeelanût op de verbeurte van de galge alsvoren, ende dat overmits hy bevonden es ende selve bekendt ende geconfesseert heeft diversche silveren souverainen vergult ende vervalscht te hebben, ende eenighe van dyen gepoocht heeft om uyt te gheven. Actum op den II^{en} Septembris XV^c ende vijftwintich.

Medegedeeld door M. D. M.

1) *Rijks geschiedkundige publicatiën*, 's-Gravenhage, MARTINUS NIJHOFF, 1923.

De Secretaris van het Genootschap 50 jaar.

Toen Bestuur en Commissie van redactie vernamen, dat onze Secretaris dit jaar zijn vijftigsten geboortedag zou herdenken, meenden zij dit feit niet onopgemerkt voorbij te moeten laten gaan, doch van hunne sympathie met den jubilaris blijk te moeten geven op de een of andere stoffelijke wijze.

Kon het anders, dat ons oog viel op een penning met de beeltenis van hem, wiens geheele leven aan de penningkunde was gewijd?

De Koninklijke Edelmetaalbedrijven stelden er een eer in den penning op hun atelier te vervaardigen en na overleg met den bedrijfsleider Dr. M. BRINKGREVE — wien wij hier openlijk dank betuigen voor zijne krachtige medewerking en betoonde welwillendheid — werd weldra een plan ontworpen en de uitvoering opgedragen aan den bekwamen medailleur JAC. J. VAN GOOR, die zich op voortreffelijke wijze van zijn taak heeft gekweten. Men oordeele naar de afbeelding op plaat IV, alwaar de voorzijde van den gietpenning, die het welgelijkend portret van onzen Secretaris vertoont, is gereproduceerd.

De keerzijde draagt in het veld het opschrift: ADOLF - OCTAVE VAN KERKWIJK - OP ZIJNEN - VIJFTIGSTEN GEBOORTEDAG - 23 MAART 1923 - AANGEBODEN DOOR - BESTUUR EN COMMISSIE - VAN - REDACTIE. Omschrift: KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP VOOR MUNT EN PENNINGKUNDE.

De penning werd in vier exemplaren gegoten, een ex. voor den jubilaris, een ex. berust in de verzameling van ons Genootschap, de beide andere in het Koninklijk Penningkabinet en in de verzameling van TEYLER'S Stichting.

De penning werd door Bestuur en Commissie van redactie uitgereikt in de directeurskamer van het Koninklijk Penningkabinet op 23 Maart 1.1., waarbij onze Voorzitter in een hartelijke toespraak de verdienste van den Heer VAN KERKWIJK ten aanzien van de munt- en penningkunde in het algemeen en in het bijzonder ten aanzien van ons Genootschap memoreerde. Ook Dr. BRINGREVE was bij de aanbieding tegenwoordig.

Moge onze ijverige Secretaris en mede-redacteur van het *Jaarboek* nog vele jaren zijne beste krachten aan ons Genootschap wijden!

A., Oct. 1923.

H. J. S.

BOEKBESPREKING.

Muntverslag over het jaar 1922.

Het Muntverslag over het jaar 1922 vermeldt, dat geslagen zijn 63.339.837 geldstukken met eene nominale waarde van f 16.669.062,75. Het waren de volgende munten: 49.837 gouden dukaten, 9.550.000 guldens, 11.240.000 halve guldens, 20.000.000 centen, 2.500.000 halve centen en 20.000.000 stuivers, welke laatste voor Indië bestemd waren. Eén deel der geslagen guldens en halve guldens werd ten behoeve van Nederl. Indië aangemunt, terwijl van de gemelde halve guldens 240 duizend stuks naar Suriname werden gezonden.

De muntmeester maakt in zijn Verslag melding, dat de stempels van den nieuwen gulden in het gebruik niet voldeden, maar dat voorloopig moest worden door-
gewerkt met deze technisch ondeugdelijke stempels. Het gelukte echter door proefnemingen van verschillenden aard zoodanige verbeteringen aan te brengen, zonder aan den beeldenaar afbreuk te doen, dat een stempelmateriaal werd verkregen, dat aan praktische eischen voldeed (p. 11) ¹⁾. Alle met deze verbeterde stempels geslagen guldens dragen het jaartal 1923.

¹⁾ De heer WIENECKE beklagt zich in een geïllustreerd artikel in de Juni aflev. van het maandblad „Op de Hoogte“ over de z. i. onvoldoende

Naar een ontwerp van den medailleur C. J. VAN DER HOEF werden de stempels vervaardigd voor een kruis ten behoeve van de vrijwillige burgerwachten. Stempels voor andere nieuwe penningen werden niet aangemaakt.

v. K.

Verslag Kon. Penningkabinet 1922.

Heb ik in een vorige bespreking de opmerking gemaakt, dat onder de aanwinsten zelden Merovingische, Carolingische en Angelsaksische munten voorkomen, thans is dit wel het geval. De sedert meer dan 40 jaren lang verzamelde munten uit de eeuwen, toen de hierboven opgenoemde muntsoorten in ons land in omloop waren, en die alle op het strand van Domburg, meestal aan den voet der duinen zijn gevonden, zijn door aankoop in eigendom aan het Kon. Kabinet overgegaan. In den vorigen jaargang van ons *Jaarboek* zijn door den heer VAN KERKWIJK uitvoerige mededeelingen over deze merkwaardige munten gedaan, zoodat zij thans niet afzonderlijk in het *Verslag* zijn omschreven.

Door eenige belangstellenden, die onbekend wenschen te blijven daartoe in staat gesteld, is het den directeur mogelijk geworden belangrijke munten en penningen aan te koopen, die in het *Verslag* door een * zijn

technische uitvoering van de stempels van den gulden en komt in een ingezonden stukje in de N. Rotterdamsche Courant van 20 Aug. j.l. op tegen de meening van den muntmeester, dat de gulden thans beter geslaagd is.

Belangstellenden in deze technische quaestie verwijzen wij naar bovengenoemde artikelen.

aangeduid. Daaronder komen o.a. de volgende stukken voor: een gouden penning van 1579 ter eere van den Prins van Oranje door CONRAD BLOC vervaardigd, een variëteit VAN LOON I. 240. 3. Vervolgens een eenzijdige zilveren penningplaat met borstbeeld van FILIPS WILLEM VAN ORANJE, eveneens van de hand van C. BLOC. Een gouden penning op den vrede te Westminster tusschen Engeland en de Vereenigde Provinciën in 1654 gesloten. Een zeldzaam looden plaquette ter eere van AUGUSTINUS DELLA FAILLE te Antwerpen door WATERLOOS gesneden.

Onder de overige penningen vermelden wij een onbeschreven exemplaar op het overlijden in 1735 van JOH. DOESBURGH, predikant te 's-Gravenhage, die uitvoerig wordt omschreven. Onder de hedendaagsche penningen vinden wij een aantal aangehaald van de Holland Society te New-York, loopende over de jaren 1904—1907. Daaronder bevindt zich ook het draagteeken der Society, een nabootsing van den geuzenpenning, VAN LOON I, 192. 2. Vergis ik mij niet, dan is daarvoor het exemplaar, berustende in de verzameling van het Zeeuwsch Genootschap gebruikt.

Onder de penningen uit den tegenwoordigen tijd komt weinig voor, dat een afzonderlijke vermelding verdient.

De afdeling munten vangt aan met de aanwinst te vermelden van een «Knapcoeck» van GIJSBERT IV van Batenburg, door v. D. CHUIS ten onrechte aan WILLEM I van Batenburg toegeschreven. Van Roermond is een zeldzame penning van KAREL V verworven.

Aanzienlijk zijn de aanwinsten van provinciale munten, waaronder een afslag in goud van den halven gulden

van Holland van 1698. Curieus is een zilver vergulde dukaat van 1771, door valsche munters in 1839 te Dantzig geslagen. De provincie Zeeland werd met een groot aantal gouden stukken, waaronder zeldzame proefslagen vermeerderd. Voor de afdeeling Ned. Indië verkreeg het Kabinet eenige weinig voorkomende Bataviasche ropijen, die o.a. door ons medelid MOQUETTE zijn beschreven en die met nog eenige andere belangrijke stukken door bemiddeling van de reeds vermelde belangstellenden konden worden aangekocht.

Drie gouden aurei, respectievelijk van de keizers NERO, HADRIANUS en MAIORIANUS, alsmede een gouden halve stater, nabootsing van den denarius van C. VIBIUS PANSA, maken de aanwinsten der antieke munten uit.

Onder de buitenlandsche munten verdienen o.a. een gouden onza van FILIPS V van Spanje van het jaar 1741, een medaillevormige taler door VESTNER ter eere van CHRISTINA CHARLOTTE van Brandenburg als voogdes en regentes en een 15 rupienstuk te Tabora geslagen, een afzonderlijke vermelding.

Cit de muntvondst te Uchelen in Gelderland ¹⁾ werden een 8-tal Nederlandsche en Duitsche munten aangekocht.

Mogen de bezuinigingsmaatregelen der Regeering niet al te zeer op de Rijks numismatische verzameling gaan drukken!

M. D. M.

¹⁾ Deze vondst is beschreven in het *Oudheidkundig Jaarboek 1922*, p. 151.

In memoriam G. M. KAM.

In allen eenvoud werd op Nieuwjaarsdag 1923 te 's-Gravenhage begraven ons eereid G. M. KAM. Den 28sten December was hij, nog onverwachts, overleden te Nijmegen, tot groot leedwezen van allen, die van nabij hem hadden gekend. Immers, hoe oud ook van jaren, zijn geest was zoo jeugdig, en gaarne zag men hem komen, den frisschen grijsaard, nog vol belangstelling voor al wat om hem heen gebeurde. Inderdaad, zijn belangstelling lag op velerlei terrein. Fertijskoopman te Rotterdam, werd hij te Nijmegen de stichter van zijn Romeinsch museum, archaeoloog en numismaat, getrouw bezoeker van de vergaderingen van ons Genootschap, van Gelre en het Oudheidkundig Genootschap te Arnhem, belangstellend als hij was ook voor de geschiedenis zijner nieuwe provincie, wier keizerstad hij had verkozen voor zijn otium cum dignitate. Is zijn nagedachtenis als stichter van het Rijksmuseum KAM reeds elders geëerd, hier, in ons Jaarboek, past het hem te gedenken als een onzer trouwe leden, wien het Genootschap na aan het hart lag. Als ik te kiezen heb — zei hij mij eens — dan ga ik het liefst naar het Genootschap. Dat liet zich begrijpen, want méér nog dan archaeoloog, was hij een liefhebber van munten. Hoe kon hij zich dagelijks vergasten aan zijn Romeinen!

COHEN's terminologie kende hij van buiten, en wilde hij U een nieuw gevonden muntaanduiden, dan hoorde men COHEN. Toen dan ook zijn bibliotheek naar het nieuwe museum zou worden overgebracht, kon hij van COHEN en BABELON geen afstand doen. Zij kwamen eerst later, en geen opstelling in zijn nieuw museumgebouw ging hem zóózeer ter harte, als die zijner munten, welke hem het liefste waren. Met die munten hebben ze al die kruiken en urnen gekocht, placht hij te zeggen — als had hij zonder hen dat alles niet gehad. Met een zorg had hij ze beschreven, een 2900, w. o. vele aurei, die zijn glorie waren met het zilveren medaillon van CONSTANS II.

Liefhebber van Romeinsche munten bovenal, had echter ook zijn belangstelling de Nederlandsche numismatiek en penningkunde. Een niet onaanzienlijke collectie van 720 stuks had hij bijeengebracht, en schoot zijn kennis te kort, zijn mede-eerelid Mej. DE MAN hielp hem terecht en beschreef ze. Zooals bij zijn Romeinsche aankopen hij intuïtief voelde, wat hij hebben moest, zoo blijkbaar ook bij dit deel zijner verzameling, dat, hoewel geen hoofddoel voor hem, toch een voldoende overzicht geeft van ons muntstelsel en penningkunst. Zijn Hollandsche collectie munten, w. o. zeldzame stukken, bestrijkt al onze provinciën in hun verschillende perioden van bisdom, graafschap of hertogdom, van gewest der Zeven Provincie's, hun steden met het veelzeggend noodgeld, en ons land onder Fransch bestuur.

In zijn penningafdeeling vindt men, naast een 180 gedenkpenningen van vroeger en later tijd, een groote serie legpenningen, vroedschaps- gilde- en schutterspenningen, van Amsterdam de bekende brandspuit-

penningen en die van den hortus medicus, kerk- en armenloodjes, het lakenlood van Nijmegen en Rotterdam, te samen een 600 stuks.

De Z. Nederlanden zijn o. m. vertegenwoordigd in een fraaie reeks ducatonen en Philipsdaalders van Vlaanderen en Brabant, welke laatste met gouden realen een voorname groep vormen van een muntvondst te Zundert, destijds door hem aangekocht.

Doch waartoe een verdere opsomming van nog zooveel meer, waar méér dan de bewijzen van zijn arbeid, wij zijn persoon hier willen gedenken. Want hoezeer ook het nagelaten werk de herinnering aan den persoon mag levendig houden, voor ons, tijdgenooten, gaat de persoon toch boven zijn werk uit, dat eer behoort aan het nageslacht. Wij zien vóór alles nog hem, die onze medegenoot was ter vergadering en aan den disch, onzen oudste, die de eereplaats genoot, en wiens heengaan wij betreuren voor het Genootschap en voor onszelf.

Nijmegen, October 1923.

M. A. EVELEIN.

Verslag van den Secretaris.

Zaterdag 23 Juni hield ons Genootschap te Breda in hôtel de Kroon de jaarvergadering, onder voorzitterschap van Jhr. Mr. M. W. SNOECK, waarbij tegenwoordig waren de leden: BAALE, BRINGREVE, EVELEIN, VAN KERKWIJK, KUYPERS, MUYSER, SASSE VAN YSSELT, SCHARP, M. SCHULMAN en SNOECK.

Aan de nagedachtenis van het 28 December overleden eere-lid, den heer G. M. KAM, wijdt de voorzitter eenige waardeerende woorden, waarbij hij in herinnering brengt de belangstelling door den overledene steeds voor ons Genootschap betoond en het aangename en leerzame bezoek dat wij in den zomer van 1922 aan het toen pas geopend «Rijks Museum KAM» brachten. Verder wordt melding gemaakt, dat door Bestuur en Commissie van Redactie van het Jaarboek, ook dank zij de zeer gewaardeerde medewerking der Edelmetaalbedrijven, aan den Secretaris van het Genootschap bij zijn 50sten geboortedag een fraaie gegoten portretpenning, vervaardigd door den medailleur JAC. J. VAN GOOR was aangeboden, waarvan eene afbeelding in het Jaarboek is opgenomen. Wegens afwezigheid van den Conservator werd diens verslag door den penningmeester voorgelezen; een aantal meest moderne penningen en munten waren door schenking verkregen, waarbij een groot gedeelte door den heer H. G. Du Crocq waren aangeboden. Eenige Nederlandsche munten, noodmunten en een paar moderne gedenkpenningen waren aangekocht.

De commissie voor het nazien der rekening, bestaande uit de heeren SASSE VAN YSSELT en M. SCHULMAN bracht

bij monde van laatstgenoemden verslag uit. Het bleek, dat het batig saldo f 582.32 bedroeg tegen f 974.30 op het einde van het vorige dienstjaar. Er moest dus getracht worden naar vermeerdering van inkomsten. Verschillende voorstellen werden hiertoe door de leden gedaan, en werd den Secretaris opgedragen te trachten zoo mogelijk op de uitgaven van het Jaarboek te bezuinigen, terwijl de heer M. SCHULMAN beloofde in Amerika leden te werven ¹⁾).

Tot vice-voorzitter werd Jhr. Mr. C. BEELAERTS VAN BLOKLAND herkozen, terwijl ook de heer M. SCHULMAN als lid der Commissie van Redactie van het Jaarboek herbenoemd werd. Tot buitengewone leden van het Genootschap werden gekozen de heeren H. S. L. BLEKKINK en G. M. KAM, beiden te 's-Gravenhage, A. J. L. JUTEN te Bergen op Zoom en A. VAN DER WIEL te Ede.

Besloten werd, dat eene najaarsvergadering te Haarlem zou gehouden worden, terwijl voor de jaarvergadering in 1924 voorgesteld waren de steden Maastricht, Kampen en Tiel. Voor Tiel bleek de meeste animo te zijn, zoodat daar vergaderd zal worden. Hierop verkreeg Dr. M. BRINKGREVE het woord voor zijn aangekondigde voordracht: «Over eenige herinneringsmedailles geslagen en gegoten naar aanleiding van het a.s. Regeeringsjubileum van H. M. de Koningin». Deze voordracht, die op voorstel van den voorzitter in het Jaarboek is opgenomen, werd verduidelijkt door een aantal der besproken penningen en werd door de aanwezigen met belangstelling gevolgd. Onder de verdere penningen den leden

¹⁾ De ledenlijst toont aan, dat de heer SCHULMAN succes met zijn pogingen gehad heeft.

vertoond verdienen vermelding het fraaie en zeldzame gouden medaillon van CONSTANTINUS CHLORUS op pag. 80 van dit Jaarboek afgebeeld, eene belangrijke serie noodmunten van Breda, enkele moderne gedenkpenningen en eenige der aanwinsten uit de verzameling van het Genootschap.

Na het déjeuner werd een bezoek gebracht aan het stedelijk Museum van Oudheden en aan de Groote Kerk, terwijl een rijtoer door het Mastbosch, gevolgd door een gemeenschappelijken maaltijd, waaraan een groot gedeelte der leden deelnam, den dag besloot.

Zaterdag 13 October had de najaarsvergadering plaats te Haarlem in Café BRINKMAN. Hierbij waren tegenwoordig de leden C. BEELAERTS VAN BLOKLAND, CARON, HAAS, HOYNCK VAN PAPENDRECHT, HULSHOFF POL, HJUMANS, VAN KERKWIJK, POLAK, RICHEL, SCHARP, A. SCHULMAN en SNOECK. Aan de eigenlijke vergadering was voorafgegaan een bezoek aan TEYLER's Penningkabinet en aan de verzameling Italiaansche teekeningen dier stichting. terwijl na het déjeuner het Bisschoppelijk Museum bezichtigd werd en nog een kort bezoek aan de Groote Kerk gebracht werd.

Door den voorzitter Jhr. SNOECK werd op de Vergadering in herinnering gebracht de weinig rooskleurige financiële toestand van het Genootschap, die reeds op de Vergadering te Breda ter sprake was gekomen. Het aantal leden was tot heden toe vrijwel stationnair gebleven, maar de hoogere kosten van het Jaarboek en vooral van de Vergaderingen hadden gemaakt, dat de uitgaven het vorige jaar de inkomsten verre hadden overtroffen. Daarbij kwam nog, dat voor het afgelopen

jaar het regeerings-subsidie wegens bezuiniging was uitgebleven en het zich liet aanzien dat dit, althans in de eerste jaren, zeker niet meer zou worden verleend. Slechts door de allergrootste zuinigheid te betrachten zou, wanneer de toestanden ten minste niet ongunstiger werden, het Genootschap kunnen blijven bestaan. Als maatregelen om tot een sluitende begrooting te geraken werden nu door hem voorgesteld: vermindering van den omvang van het Jaarboek, stopzetten van alle aankopen voor numismatische verzamelingen en bibliotheek en vermindering van kosten voor de vergaderingen. Dit laatste zou kunnen worden verkregen door het uitnoodigen van gasten tot de vergaderingen en maaltijden, waarvan de onkosten tot heden uit de kas van het Genootschap werden bestreden, te doen vervallen en verder alle extra uitgaven, die de vergaderingen mede brachten, in het vervolg niet meer uit de kas, maar door de leden te doen betalen. Hij stelde dus voor, voor kosten van het Jaarboek, aanmaken van cliché's enz. voor het loopende jaar *f* 750.— uit te trekken en den Conservator slechts gelden voor de allernoodzakelijkste uitgaven tot onderhoud van bibliotheek en verzameling toe te staan, waarbij iedere vermeerdering door aankoop uitgesloten was. Ten slotte stelde hij voor, dat 14 dagen vóór de algemeene vergadering de penningmeester bij de bestuursleden zou laten circuleeren zijn rekening en verantwoording over het afgelopen jaar en tevens zijn voorstel omtrent toe te stane gelden voor het nieuw in te gane jaar. Hierbij moest dan rekening worden gehouden met de in dat loopende jaar in te komen gelden en het geringe batig saldo, dat thans nog in kas was, buiten beschouwing blijven. Met deze

voorstellen konden alle aanwezigen zich volkomen vereenigen en werd dus als boven besloten.

Namens het bestuur werd verder nog als bezuinigingsmaatregel voorgesteld om de betaling der *f* 15.— die gedurende een aantal jaren aan den «Oudheidkundigen Bond» als subsidie werd toegekend, van af 1 Januari 1924 te doen ophouden, welk voorstel werd aangenomen.

Een tweetal geïllustreerde artikelen van de leden A. en M. SCHULMAN, voor jaargang 1923 van het Jaarboek bestemd zouden, met toestemming der schrijvers, thans niet worden opgenomen, maar eerst in het Jaarboek 1924 verschijnen. Den omvang van het wetenschappelijk gedeelte van het Jaarboek zou men verder zoo min mogelijk verminderen, maar vooral de verslagen van secretaris en conservator, de lijsten der aanwinsten en de ledenlijst belangrijk inkrimpen. Ten slotte werden de aanwezigen opgewekt om in hunnen kring belangstelling voor het Genootschap te wekken en nieuwe leden aan te werven.

Onder de belangrijkste stukken die ter tafel werden gebracht dienen vermeld een door den heer E. VOET JR. in hout gesneden penning, die de uitvinding van de drukkunst herdacht, verder een drietal onbekende zilveren munten van FREDERIK VAN BLANKENHEIM, bisschop van Utrecht, dit jaar nabij Wijk bij Duurstede gevonden, een gouden vierkante proef van een goudgulden van Deventer uit het begin der 17^e eeuw en een gegraveerde draagpenning van het schippersgilde te 's-Hertogenbosch van 1782.

's-Gravenhage, October 1923.

A. O. VAN KERKWIJK.

Verslag van den Conservator der numismatische verzameling en bibliotheek.

Geschenken werden ontvangen van: de Regeering van het Koninkrijk der Serven, Croaten en Slovenen; het Ministerie van Justitie te Brussel; Directie Haarlemsche Brandverzekering-Maatschappij, Haarlem; Directie Banque de Paris et des Pays-Bas, Parijs; Dr. E. J. ABRAHAMS; Mr. Dr. C. H. BAALÉ; Mej. E. BENHAÏM; Mej. MARJORIE H. BOTTENHEIM; A. W. BRAVE; A. H. BURKSEN; Mevr. M. VAN EIJK—DE BAS; A. J. J. PH. HAAS; Mevr. R. DE HAAS—LEJDENSdorFF; B. J. LOPES DE LEAÔ LAGUNA; C. H. LEGUIT; M. MERENS; OTTO PLAPPER; Mr. IZAK PRINS; S. ROOD; Mr. V. H. RUTGERS; H. J. SCHARP; H. M. C. WELLINGHUYZEN; Mej. TH. WOLFF; Historische Verzameling der Schutterij te Amsterdam. Door den heer H. G. Du CROCC werd een groot aantal meest moderne Nederlandsche penningen aangeboden, w.o. vele betreffende de regeering van H. M. de Koningin. Van de talrijke aanwinsten vermelden wij slechts de voornaamste stukken ¹⁾.

Munten.

Nederland.

*Groningen. 1681. Acht en twintig. Ingestempeld met HOL. VERKADE, pl. 181. 1.

¹⁾ De met * gemerkte stukken zijn door aankoop verkregen.

- *Utrecht. 1763. Gouden Ridder. VERKADE, pl. 99. 1.
- *Koninkrijk. 1842. Rijksdaalder.
- * 1851. Gouden Negotiepenning.
- * 1923. Gulden op gepolijsten stempel geslagen.

Frankrijk.

1834, 1851, 1869, 1875. Vijffrancsstukken.

Zwitserland.

- *Zürich. 1761. Thaler met gezicht op de stad.
- *Zug. 1612. Dicken.
- * » 1621. Halve Thaler.
- *Lücern. 1796. Thaler.
- Republiek. 1922. Twintig Francs. Goud.

Servië.

1883. 20 Para, 1904. 5 Dinars, 2 Para, 1912. 2 Dinars, 10 en 5 Para, 1915. Dinar, 50 Para.

Siam.

- *Porseleinen speelmunten. 10 stuks.

Noodmunten.

- *Groningen. 1672. 50 en $6\frac{1}{4}$ Stuiver. VAN LOON III, pag. 96. 1 en 4.
- *Leiden. 1574. 5 Stuivers. Papier. VAN LOON I, pag. 182. 2.

Penningen.

- 1786. Het verbond met Frankrijk te Zierikzee gevierd. Vervolg VAN LOON 641. Zilver.

1787. De Oranjé Sociëteit te Overschie opgericht. *Vervolg* VAN LOON 683. Zilver.
1787. Gevecht aan de vaart bij Jutfaas. *Vervolg* VAN LOON 686. Zilver.
1871. Prijspenning van de Vereeniging van officieren der schutterijen in Nederland. Zilver en brons.
1917. Torpedeeren van het stoomschip «Amstelstroom». Brons.
1922. 70ste geboortedag van Mr. TH. HEEMSKERK. Door J. C. WIENECKE. Brons.
1922. Installations maritimes te Brussel. Door G. DEVREESE. Zilver.
1922. 50 Jarig bestaan van de Banque de Paris et des Pays-Bas. Door H. LE NOCQ. Brons.
- *1922. De 100ste geboortedag van PASTEUR herdacht. Door G. PRUD'HOMME. Brons.
- *1923. 50ste geboortedag van A. O. VAN KERKWIJK. Door JAC. J. VAN GOOR. Brons.
- *1923. 25 Jarige regeering van H. M. Koningin WILHELMINA. Door JAC. J. VAN GOOR.

Boeken.

H. BÖRGER. Griechische Münzen. Leipzig. 1922.

Jaarverslagen: Kon. Kabinet van Munten, penningen en gesneden steenen. 1921, Krijgsgeschiedkundig archief van den Generalen staf. 1921, Museum van Oudheden te Groningen. 1920 en 1921.

Door ruiling met het Jaarboek:

Maandblad van het Genealogisch-Heraldisch Genootschap: «De Nederlandsche Leeuw», Jaarboek van den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond, Bataviaasch

Genootschap van Kunsten en Wetenschappen: Notulen van de algemeene en Directie-vergaderingen, Berliner Münzblätter, Numismatisches Literatur-Blatt, Numismatische Mitteilungen, Zeitschrift und Mitteilungen der Numismatischen Gesellschaft. Wien, Mitteilungen Bayerische Numismatische Gesellschaft, Rivista Italiana di Numismatica, Finnische Altertums Gesellschaft, The American Numismatic Society.

Prijs- en veilingcatalogi van: J. SCHULMAN, A. RIECHMANN en Co. en CH. DUPRIEZ.

Amsterdam, Juni 1923.

De Conservator,

A. J. J. PH. HAAS.

ERRATA.

In het artikel van Jhr. SNOECK over de belooningspenningen van Bergen op Zoom, voorkomende in Jaarboek 1922, pag. 118—119, leze men in plaats van OXURY en WILLUBEY de namen DRURY en WILLUGBEY.

LEDENLIJST

(NOVEMBER 1923).

EERE-LEDEN.

- Z. M. VICTOR EMMANUEL III, Koning van Italië (1901) ¹⁾.
Vicomte B. DE JONGHE, Président de la Société royale de Numismatique de Belgique, rue Caroly 21, Bruxelles (1894).
Mejuffrouw MARIE G. A. DE MAN, Conservatrice van het Munt- en Penningkabinet van het Zeeuwsch Gen. der Wetenschappen, St. Pieterstraat 39, Middelburg (1917).

GEWONE LEDEN.

- J. H. E. H. GERADTS, Burgemeester, Kasteel Aerwinkel, Postersholt (L.) (1892).
Jhr. C. H. C. A. VAN SYPESTEYN, Parkstraat 87, 's-Gravenhage (1892).
W. K. F. ZWIERZINA, Ontvanger van het Buitengewoon Zegel, Conservator van het munt- en penningkabinet van het Kon. Oudh. Genootschap, Amsterdam, 2^e Helmersstraat 72 (huis) (1895).
Jhr. Mr. M. W. SNOECK, Hintham (N.-Br.) (1897).
Jhr. Mr. F. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Bazarstraat 1^e, 's-Gravenhage (1904).
A. O. VAN KERKWIJK, Directeur van het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Steenen, Nassaulaan 22, 's-Gravenhage (1904).
Jhr. Mr. A. F. O. VAN SASSE VAN YSSELT, Vice-President van het Gerechtshof, lid van den Hoogen Raad van Adel, Oranje-Nassaulaan, 's-Hertogenbosch (1905).

¹⁾ Het tusschen haakjes geplaatste jaartal achter de namen, geeft het jaar van de benoeming tot lid aan.

- MR. E. H. HIJMANS, Subst.-Officier van Justitie, Nassauplein 28, Alkmaar (1910).
- E. VOET JR., Busken Huetlaan 1, Bloemendaal (1911).
- CABEL J. A. BEGEEB, Wassenaar (1911).
- H. J. SCHARP, Tweede-Voorzitter van het Kon. Oudh. Genootschap, P. C. Hoofdstraat 145, Amsterdam (1911).
- Mej. W. CANTER CREMERS, p. a. Mevr. TELLEGEN, Groningen (1911).
- Jhr. Mr. C. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Chef van Rechtszaken S.S., Huize 't Hoogeveld, Zeist (1913).
- Dr. M. A. EVELEIN, Directeur van het museum „G. M. KAM”, Hôtel Boggia, Nijmegen (1913).
- F. A. HOEFER, Voorzitter van „Gelre”, Hattem (Overijsel M.) (1914).
- J. C. WIENECKE, Medailleur, Soestdijksche Straatweg 95, Bilt-hoven (1916).
- H. D. DE WITT HAMER, Heerengracht 455, Amsterdam (1916).
- A. HOYNCK VAN PAPENDRECHT, Directeur van het Gemeentemuseum van Oudheden, Mathenesserlaan 226, Rotterdam (1917).
- A. SCHULMAN, de Lairessestraat 94, Amsterdam (1917).
- M. SCHULMAN, Joh. Verhulststraat 165, Amsterdam (1917).
- J. KNOTTENBELT TZN., „Lutje Hus”, Diepenveen, bij Deventer (1918).
- Jhr. Mr. W. G. FEITH, Chartermeester aan het Alg. Rijks-Archief, Prinses Mariannelaan 34, Voorburg (1920).
- A. J. J. PH. HAAS, Conservator van de Historische verzameling der Schutterij, Joh. Verhulststraat 125, Amsterdam (1920).

BUITENGEWONE LEDEN.

- F. H. BON VAN VERSCHUER, Willemsplein 2, Arnhem (1893).
- Jhr. H. E. RAM, Hoofd-Ingenieur van den Provinciaal Waterstaat, Brigittenstraat 11, Utrecht (1894).
- JAN HORDIJK JACZN., Voorstraat 410, Dordrecht (1894).
- MR. C. G. J. BIELEVELD, Conservator van het Stedelijk Museum, Hersteeg 128, Nijmegen (1896).
- MR. H. J. D. D. ENSCHEDÉ, Zijlstraat 27, Haarlem (1896).
- CORN. L. J. BEGEEB, Kromme Nieuwe Gracht 18, Utrecht (1899).
- R. J. M. M. A. Graaf DE GELOES D'ELSDEN, Kamerheer i. b. d. van H. M. de Koningin, Burgemeester, Eijsden. (1899).

- C. A. VAN WOELDEREN, Burgemeester van Vlissingen, Dokkade 37, Vlissingen (1899).
- Mr. J. C. P. E. MENSO, Princessegracht 32, 's-Gravenhage (1900).
- Jhr. Mr. D. F. TEIXEIRA DE MATTOS, Plein 1813, N°. 4, 's-Gravenhage (1900).
- J. M. J. VAN LIS, Notaris, Wolvega (1900).
- N. GILISSEN LEMAIRE, Markt 74, Maastricht (1902).
- H. J. BOEKEN Jz., van Eeghenstr. 187, Amsterdam (1907).
- JAC. J. VAN GOOR, Medailleur, Catherijuesingel 3, Utrecht (1907).
- Mr. TH. STUART, Heerengracht 507, Amsterdam (1909).
- C. W. H. BAARD, Directeur van het Stedelijk Museum te Amsterdam, Dr. Joh. Mezgerstraat 107, Zandvoort (1910).
- Mej. S. KOLFF, Herwijnen (1910).
- G. H. CRONE, Jan Luykenstraat 16, Amsterdam (1911).
- MEVR. DR. J. GOEKOOP—DE JONGH, Huize „Zorgvliet” 's-Gravenhage (1911).
- G. J. VAN OLSF, Huize „Stadwijk”, Ressen, (Geld.) (1912).
- Mr. P. C. J. A. BOELIS, Conservator der Penning- en Muntverzameling van het Friesch Genootschap te Leeuwarden, Eusebiusbuitensingel 44a, Arnhem (1913).
- Jhr. H. BEELAERTS VAN BLOKLAND, „Lusthof”. Leidsche Straatweg, Wassenaar (1915).
- K. MEZGER, p. a. Mej. A. MALGO, Noordplein 218, Middelburg (1916).
- CHR. BEELS, Van Eeghenstraat 70, Amsterdam (1916).
- R. A. KAISER, Potgieterweg, Bloemendaal (1916).
- H. SIMONSZ., Noordijs 19, Harlingen (1916).
- J. W. A. VAN VORST VADEL, Hooge Naarderweg 42, Hilversum (1916).
- H. A. KUYPERS, Leeraar aan de R. H. B. S. Van Hasseltstraat 22, Bergen op Zoom (1917).
- J. VAN DE MORTEL JR., Peperstraat, 's-Hertogenbosch (1917).
- ED. WIERSEMA, Verl. Heereweg 125, Groningen (1917).
- C. F. CARP, Oranje Plantage 41, Delft (1919).
- Dr. C. HOFSTEDÉ DE GROOT, Oud-Directeur van 's-Rijks Prentenkabinet, Lange Voorhout 94, 's-Gravenhage (1919).
- R. T. MUSCHART, Rijks havenmeester van Rotterdam en den Rotterdamschen Waterweg, Henegouwenlaan 37 b, Rotterdam (1919).

- J. J. M. E. MUYSER, Rekenplichtig secretaris bij de Thesaurie van H. M. de Koningin, Gouden Wagen, Drumpt (bij Tiel) (1919).
 Jonkvrouwe C. ENGELN, Conservatrice van het Museum van Oudheden te Zutphen (1919).
 G. J. E. VAN DER RIJST, Chef van administratie bij 's Rijks Munt, Weistraat 2, Utrecht (1919).
 Dr. M. BRINKGREVE, bedrijfsleider afd. Penningen der Kon. Ned. Edelmetaalbedrijven, Huize „Madeloo", Bunnik (1920):
 F. A. CARON, Olislagerslaan 24 (rood), Haarlem (1920).
 DIRK KUIPERS, Statenplein 5, 's-Gravenhage (1920).
 Mr. E. POLAK, Frankenslag 25, 's-Gravenhage (1920).
 J. L. RICHEL, Burgemeester van Borssele (Zeel.) (1920).
 H. J. M. EBELING, Gemeente-Archivaris, van der Does de Willeboissingel 4, 's-Hertogenbosch (1921).
 W. KREEFT, Chef der ateliers Kon. Ned. Edelmetaalbedrijven, Adriaan van Ostadelaan 57bis, Utrecht (1921).
 Dr. D. DE MAN, Wetenschappelijk assistent Kon. Penningkabinet, Theresiastraat 98, 's-Gravenhage (1921).
 Mr. ED. PHILIPS, Advocaat en procureur, Boomberglaan 21, Hilversum (1921).
 Mr. Dr. C. H. BAALÉ, Kantonrechter te Lemmer (1921).
 P. VISSER AZN., Uitgever, Zijlweg 59, Haarlem (1921).
 J. HULSHOFF POL, Oud-lid van den Raad van Nederlandsch-Indië, van Leenepweg 6, 's-Gravenhage (1922).
 L. VIERORDT, p. a. firma J. SCHULMAN, Amsterdam (1922).
 G. TH. D. SLAAP, Voorzitter der Stichting Historische Verzameling der Schutterij, Coehoornstraat 89, Nijmegen (1922).
 H. S. L. BLEKKINK, Leeraar Chr. H. B. S., Thomsonlaan 161, 's-Gravenhage (1923).
 G. M. KAM, Antonie Duyckstraat 101, 's-Gravenhage (1923).
 A. J. L. JUTEN, Scheikundig Ingenieur, Bergen op Zoom (1923).
 A. VAN DER WIEL, Park Paaschweg 2, Ede (Geld.) (1923).
 Mej. M. H. BOTTENBEIM, van Eeghenstraat 79, Amsterdam (1923).

BUITENLANDSCHE LEDEN

- P. H. BORDEAUX, Avocat, 1er adjoint au maire, 20bis, Avenue de Neuilly, Neuilly-sur-Seine (1894).
 ALBERT VISART DE BOCARMÉ, Rue St. Jean 18, Bruges (1894).

- J. P. MOQUETTE, Conservator van het Munt- en Penningkabinet van het Bat. Gen. v. K. en W., Kebon Sirih 36, Weltevreden (1900).
- GEORGE MACDONALD, Learmonth Gardens 17, Edinburgh. (1903).
- L. FORRER, 17—18 Piccadilly, London W. (1904).
- A. R. FREY, New-York 5th. Division Custom House. New-York City (1915).
- HOWLAND WOOD, Curator of the American Numismatic Society Broadway at 156th Street, New-York (1920).
- E. BEESLEY, Webster Avenue 301, New Rochelle, New-York (1923).
- GEO. H. BLAKE, Highland Avenue 12, Jersey City, New-York (1923).
- F. C. BOYD, 18th. Street 45 W, New-York (1923).
- * 1) JULIUS GUTTAG, Exchange Place 16—18, New-York (1923).
- EDW. T. NEWELL, American Numismatic Society, 156th. Street West of Broadway, New-York (1923).
- H. SWANSON, medallist, 22 Campstreet, Newark (New Jersey) (1923).
- * ELLIOT SMITH, 26th. Street and East River, New-York (1923).
- Dr. W. B. VALENTINE, Engle Street 100, Englewood, New-Yersey (1923).
- * MORITZ WORMSER, Fifth Avenue 95, New-York (1923).

1) De leden, voor wier naam een * staat, zijn leden voor het leven.

INHOUD.

	Blz.
JEAN III comte de Namur, son règne et ses monnaies, par ED. BERNAYS	1
Over onze oudste grafelijk-Hollandsche munten, waaronder enkele, die met vrome doeleinden moeten zijn geslagen, door Mej. M. G. A. DE MAN	40
Munten van Batenburg, door A. O. VAN KERKWIJK	58
Het Romeinsche Muntwezen van Tracimene. I. 217—197 v. Chr., door H. J. SCHARP	68
Onbekend gouden medaillon van CONSTANTINUS I, CHLORUS te Trier geslagen, door M. SCHULMAN.	80
Herinneringsmedailles op het Regeeringsjubileum van H. M. Koningin WILHELMINA, door Dr. M. BRINKGREVE.	83
Korte Bijdragen	90
I. De juiste dateering van den grooten schutterspenning van de broederschap van St. Joris te Middelburg. II. Muntvondst onder ambt-Delden. III. Het Oudheidkundig Museum van den Geschiedkundigen Kring „het Markiezaat” te Bergen op Zoom. IV. Een valsche munter 2 September 1525 te Middelburg	
De Secretaris van het Genootschap 50 jaar.	99
Boekbespreking	101
In Memoriam G. M. KAM	105
Verslag van den Secretaris.	108
Verslag van den Conservator der numismatische verzameling en bibliotheek	113
Errata Jaarboek IX (1922)	116
Ledenlijst	117

